

Aviat farà vuitanta anys que el gran mecenes català la va crear

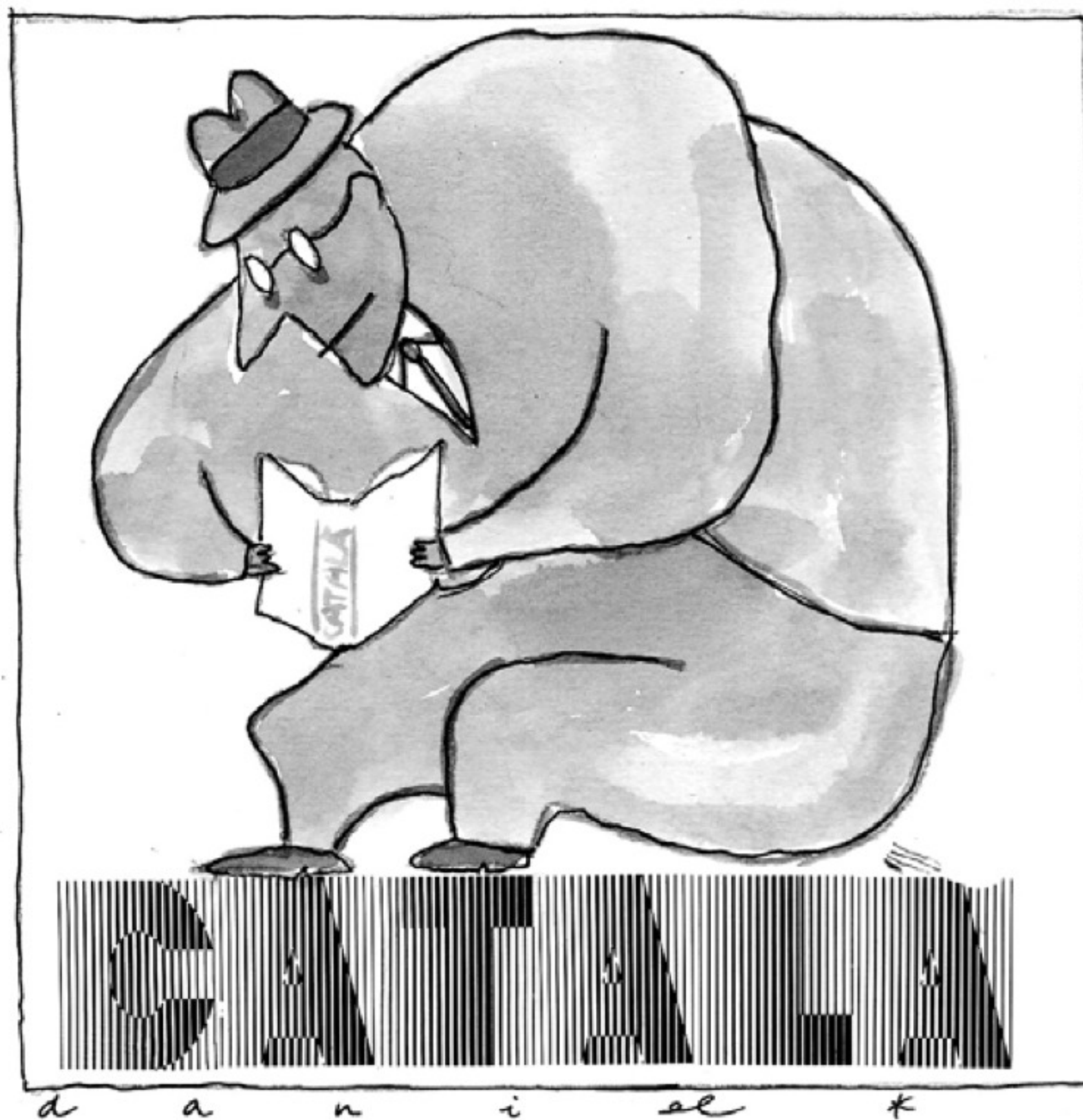
Cambó i l'editorial Alpha

ALBERT MANENT

Entre les seves creacions institucionals, la primera és la Fundació Bernat Metge, fundada el 1922, i que l'any següent començà la sèrie de clàssics grecs i llatins, anostrats en català, que ja ultrapassa els 300 títols. Però el 1926, aviat farà vuitanta anys, el mecenes crearia l'editorial Alpha, que publicà la *Sinopsi evangèlica*, del dominic M-J. Lagrange, la qual oferia en català i en llatí, acarats, els textos de tres evangelis.

Aviat Cambó començaria la versió total de la Bíblia en català, amb els millors traductors, de Carles Cardó a Ramon Roca-Puig. A causa de la guerra i de la censura franquista l'obra, en catorze volums, no es va poder enllestir fins al 1948. Dins la mateixa editorial sortí la famosa *Història de Catalunya* de Ferran Soldevila, de tant d'èxit. També uns pocs títols de la *Biblioteca hebraico-catalana*, que dirigia J.M. Millàs i Vallicrosa, i encara la sèrie *Monumenta Catalonia*, grans obres d'art i d'arquitectura.

El mateix 1939 Cambó confiava que, a través de les gestions polítiques de Joan Estelrich, es podrien reprendre les edicions en català amb algunes concessions, com fer llibres en castellà. Joan Samsó a la seva obra *La cultura catalana entre la clandestinitat i la represa* (Barcelona 1955) explica que la censura el 1942 autoritzà un nou volum de les *Vides paral·leles* de Plutarc, sense que hi constés el traductor, que era Carles Riba. I no va ésser fins al 1946 quan la Fundació Bernat Metge va poder fer una represa regular. Cambó morí el 1947, però el seu mecénatge continuà. Aviat l'economista Salvador Millet i Bel es va fer càrrec de la gerència d'Alpha i la Fundació Bernat Metge va rebre una embranzida gràcies a corredors tan eficients com Salvador Llober o Jordi Elias, que feren molts subscriptors. El 1957 Ramon Guardans, gendre de Cambó, assumí la gerència d'Alpha i ha vetllat perquè es continuessin di-

“El 1926 el mecenes crearia l'editorial Alpha, que publicà la ‘Sinopsi evangèlica’, de Lagrange, la qual oferia en català i en llatí els textos de tres evangelis”

verses branques de l'obra que havia projectat Cambó. Fins al 1948, a causa de la censura, no es van poder publicar *Les pintures murals romàniques de Catalunya*, de Josep Pijoan. Però el 1950 Joan B. Solervicens, assessor de l'editorial Alpha, creà una nova i important col·lecció, avui interrompuda, *Clàssics de tots els temps*. Es tractava de publicar, en vers i amb els millors traductors, obres tan indiscutibles com *La Divina*

Comèdia, en versió de Sagarra; *L'Odissea*, traduïda per Riba; *El paradís perdut*, de Milton, per J.M. Boix i Selva; *L'Eneida*, per Miquel Dolç; *Els Lusíades*, de Camoëns, per Guillem Colom i Miquel Dolç. I diverses obres de Shakespeare en versió de Josep M. de Sagarra...

L'editorial Alpha ha editat la biografia de Cambó per Jesús Pabón, *Seis años con don Francisco Cambó*, de Joaquim M. de Nadal, i diversos volums de l'obra completa del mecenes, encara no acabada, i d'on destaquen les *Memòries* i les *Meditacions*.

Alpha també edità el famós *Poema de Montserrat*, de Sagarra, i vuit volums de Manuel de Montoliu dedicats a *Les grans personalitats de la literatura catalana*. I encara *Aurea dicta: paraules de l'antiga saviesa*, aforismes llatins en versió catalana.

Vull recordar la figura de Lluís Nonell i Torné (Barcelona

1918-2001), assessor de l'editorial Alpha i corrector de català, grec i llatí de part de les obres de l'editorial. Deixeble de Jordi Rubió, publicà *Antologia de la prosa catalana* (1957) i traduí al català obres de Wilde, Greene i Dickens. Deixà versions inèdites de Shaw i Baring. Escriví a *Catalunya Express* sobre temes de literatura catalana amb el pseudònim de “Tirant”. Era un autèntic humanista.

DANIEL BOADA